

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः

देवयजनग्रहाभिधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

विष्णोः॑ । क्रमः॑ । असि॑ । अभिमा॑तिहेत्यभिमाति—हा । गाय॑त्रम् । छन्दः॑ । एति॑ । रोह॑ ।
पृथि॑वीम् । अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः—भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॒ष्मः । विष्णोः॑ ।
क्रमः॑ । असि॑ । अभि॑शस्तिहेत्यभि॒शस्ति—हा । त्रैष्टु॑भम् । छन्दः॑ । एति॑ । रोह॑ । अ॒न्तरि॑ख्षम् ।
अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः—भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॒ष्मः । विष्णोः॑ । क्रमः॑ । असि॑ ।
अ॒रा॒ती॒यतः॑ । ह॒न्ता । जा॒गतम् । छन्दः॑ । एति॑ । रोह॑ । दि॒वम् । अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त
इति निः—भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॒ष्मः । विष्णोः॑ । १ (५०) ॥ [१] ॥ क्रमः॑ । असि॑ । श॒त्रू-
यत॑ इति श॒त्रू—यतः॑ । ह॒न्ता । आ॒नुष्टु॑भमित्यानु—स्तु॒भम् । छन्दः॑ । एति॑ । रोह॑ । दि॒शः । अनु॑ ।
वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः—भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॒ष्मः ॥ अ॒क्रन्द॑त् । अ॒ग्निः । स्त॒नय॑न्न ।
इ॒व । द्यौः । ख॒षाम् । रे॒रिह॑त् । वी॒रुधः॑ । स॒मञ्ज॑न्निति सं—अ॒ञ्जन्न॑ ॥ स॒द्यः । ज॒ज्ञानः॑ । वीति॑ ।
हि । ई॒म् । इ॒द्धः । अ॒ख्य॑त् । एति॑ । रोद॑सी इति । भा॒नुना॑ । भा॒ति । अ॒न्तः ॥ अ॒ग्ने॑ । अ॒भ्या-
व॒र्ति॒न्नित्य॑भि—आ॒वर्ति॑न्न । अ॒भीति॑ । नः । एति॑ । वर्त॑स्व । आ॒युषा॑ । वर्च॑सा । स॒न्या । मे॒धया॑ ।
प्र॒जये॑ति प्र—ज॒या॑ । ध॒नेन॑ ॥ अ॒ग्ने॑ । २ (५०) ॥ [२] ॥ अ॒ङ्गिरः॑ । श॒तम् । ते । स॒न्तु । आ॒वृत॑
इत्या॑—वृतः॑ । स॒हस्र॑म् । ते । उ॒पा॒वृत॑ इत्युप—आ॒वृतः॑ ॥ ता॒सा॑म् । पोष॑स्य । पोषे॑ण । पुनः॑ ।
नः । न॒ष्टम् । एति॑ । कृ॒धि । पुनः॑ । नः । र॒यिम् । एति॑ । कृ॒धि ॥ पुनः॑ । ऊ॒र्जा । नीति॑ । वर्त॑स्व ।
पुनः॑ । अ॒ग्ने । इ॒षा । आ॒युषा॑ ॥ पुनः॑ । नः । पा॒हि । वि॒श्वतः॑ ॥ स॒ह । र॒य्या । नीति॑ । वर्त॑स्व ।

अग्ने॑। पि॒न्वस्व॑। धार॑या॥ वि॒श्वप्स्त्रि॑येति॒ वि॒श्व—प्स्त्रि॑या॥ वि॒श्वतः॑। परि॑॥ उ॒दि॒ति॑। उ॒त्त॒म॒—
मि॒त्यु॒त्—त॒मम्। व॒रु॒ण॑। पा॒शम्। अ॒स्मत्। अवे॑ति॒। अ॒ध॒मम्। ३ (५०) ॥ [३] ॥ वी॑ति॒।
म॒च्छ॒मम्। श्र॒था॒य॑॥ अथ॑। व॒यम्। आ॒दि॒त्य॑। व्र॒ते। तव॑। अना॑गसः। अ॒दि॒तये॑। स्या॒म॑॥ ए॒ति॑।
त्वा॑। अ॒ह॒रु॒षम्। अ॒न्तः। अ॒भूः। ध्रु॒वः। ति॒ष्ठ॑। अ॒वि॒चा॒च॒लि॒रि॒त्य॒वि—चा॒च॒लिः॑॥ वि॒शः। त्वा॑।
सर्वा॑ः। वा॒ञ्छ॒न्तु॑। अ॒स्मि॒न्। रा॒ष्ट्रम्। अधी॑ति॒। श्र॒य॑॥ अग्ने॑। बृ॒ह॒न्न॑। उ॒ष॒सा॑म्। उ॒र्ध्वः॑।
अ॒स्था॒त्। नि॒र्ज॒ग्मि॒वा॒नि॒ति॒ निः—ज॒ग्मि॒वा॒न्। तम॑सः। ज्योति॑षा। ए॒ति॑। अ॒गा॒त्॥ अ॒ग्निः।
भा॒नु॒ना॑। रु॒श॒ता॑। स्व॒ङ्ग॒ इति॑ सु—अ॒ङ्गः। ए॒ति॑। जा॒तः। वि॒श्व॑। स॒द्मा॒नि॑। अ॒प्राः॑॥ सी॒द॑।
त्वम्। मा॒तुः। अ॒स्याः। ४ (५०) ॥ [४] ॥ उ॒प॒स्थ॒ इत्यु॒प—स्थे॑। वि॒श्व॑नि॒। अ॒ग्ने॑। व॒यु॒ना॒नि॑।
वि॒द्वान्॑॥ मा॑। ए॒ना॒म्। अ॒र्चि॒षा॑। मा॑। तप॑सा। अ॒भी॒ति॑। शू॒शु॒चः। अ॒न्तः। अ॒स्या॒म्। शु॒क्र॒ज्यो॑—
ति॒रि॒ति॑ शु॒क्र—ज्यो॑तिः। वी॑ति॒। भा॒हि॑॥ अ॒न्तः। अ॒ग्ने॑। रु॒चा॑। त्वम्। उ॒खा॒यै॑। स॒द॒ने॑। स्वे॑॥
तस्या॑ः। त्वम्। ह॒र॒सा॑। तप॑न्न॒। जा॒त॒वे॒द॒ इति॑ जा॒त—वे॒दः॑। शि॒वः। भ॒व॑॥ शि॒वः। भू॒त्वा॑।
म॒ह्य॑म्। अ॒ग्ने॑। अथो॑ इति॒। सी॒द॑। शि॒वः। त्वम्॑॥ शि॒वाः। कृ॒त्वा॑। दि॒शः॑। सर्वा॑ः। स्वा॒म्।
यो॒नि॑म्। इ॒ह॑। ए॒ति॑। अ॒स॒दः॑॥ ह॒सः॑। शु॒चि॒ष॒दि॒ति॑ शु॒चि—स॒त्। वसु॑ः। अ॒न्त॒रि॒ख॒ष॒स॒दि॒त्य॑—
न्त॒रि॒ख॒ष—स॒त्। हो॒ता॑। वे॒दि॒ष॒दि॒ति॑ वे॒दि—स॒त्। अ॒ति॒थिः॑। दुरो॑ण॒स॒दि॒ति॑ दुरो॑ण—स॒त्॥ नृ॒ष॒—
दि॒ति॑ नृ—स॒त्। व॒र॒स॒दि॒ति॑ व॒र—स॒त्। ऋ॒त॒स॒दि॒त्यु॒त—स॒त्। व्यो॒म॒स॒दि॒ति॑ व्यो॒म—स॒त्। अ॒ब्जा॑
इ॒त्य॒प्—जाः॑। गो॒जा॒ इति॑ गो—जाः॑। ऋ॒त॒जा॒ इत्यु॒त—जाः॑। अ॒द्रि॒जा॒ इत्य॒द्रि—जाः॑। ऋ॒त॒म्।
बृ॒ह॒त् ॥ [५] ॥

(दिवमनु वि क्रमस्व निर्भक्तः स यन् द्विष्मो विष्णो र्द्धनेनाग्नेऽधम मस्याः शुचिषथ षोडश च)

॥ १ ॥

★

दि॒वः। प॒री॒ति॑। प्र॒थ॒मम्। ज॒ज्ञे॑। अ॒ग्निः। अ॒स्मत्। द्वि॒तीय॑म्। प॒री॒ति॑। जा॒त॒वे॒दा॒ इति॑ जा॒त—
वे॒दाः॑॥ तृ॒तीय॑म्। अ॒प्स्वि॒त्य॒प्—सु॑। नृ॒म॒णा॒ इति॑ नृ—म॒नाः॑। अ॒ज॒स्र॑म्। इ॒न्धा॑नः। ए॒नम्।
ज॒र॒ते॑। स्वा॒धी॒रि॒ति॑ स्व—धीः॑॥ वि॒द्म॑। ते॒। अ॒ग्ने॑। त्रे॒धा॑। त्र॒या॒णि॑। वि॒द्म॑। ते॒। स॒द्म॑। वि॒भृ॒त॒मि॒ति॑
वि—भृ॒त॒म्। पु॒रु॒त्रे॒ति॑ पु॒रु—त्रा॑॥ वि॒द्म॑। ते॒। ना॒म॑। प॒र॒म॒म्। गु॒हा॑। य॒त्। वि॒द्म॑। त॒म्। उ॒थ्स॑म्।
य॒तः॑। आ॒ज॒ग॒न्थे॒त्या॑—ज॒ग॒न्थ॑॥ स॒मु॒द्रे॑। त्वा॑। नृ॒म॒णा॒ इति॑ नृ—म॒नाः॑। अ॒प्स्वि॒त्य॒प्—सु॑।

अ॒न्तः । नृ॒च॒र॒ष्वा इति॑ नृ—च॒र॒ष्वाः । ई॒धे । दि॒वः । अ॒ग्ने । ऊ॒र्ध॒न्न ॥ तृ॒तीये॑ । त्वा । ६ (५०)
 ॥ [६] ॥ रज॑सि । त॒स्थि॒वा॒श॒स॑म् । ऋ॒तस्य॑ । यो॒नौ । म॒हि॒षाः । अ॒हि॒न्व॒न्न ॥ अ॒क्र॒न्द॒त् । अ॒ग्निः ।
 स्त॒नय॑न्न । इ॒व । द्यौः । र॒षाम् । रे॒रि॒ह॒त् । वी॒रु॒धः । स॒म॒ञ्ज॒न्निति॑ सं—अ॒ञ्ज॒न्न ॥ स॒द्यः । ज॒ज्ञानः॑ ।
 वी॒ति । हि । ई॒म् । इ॒द्धः । अ॒ख्य॑त् । ए॒ति । रो॒द॒सी इति॑ । भा॒नुना॑ । भा॒ति । अ॒न्तः ॥ उ॒शिक् ।
 पा॒वकः॑ । अ॒रतिः॑ । सु॒मे॒धा इति॑ सु—मे॒धाः । म॒र्ते॑षु । अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ । नी॒ति । धा॒यि ॥ इ॒य॒र्ति ।
 धू॒मम् । अ॒रु॒षम् । भ॒रि॒भ्र॒त् । उ॒दि॒ति । शु॒क्रेण॑ । शो॒चि॒षा । द्याम् । इ॒न॒र॒ख॒त् ॥ वि॒श्वस्य॑ । के॒तुः ।
 भु॒व॒नस्य॑ । गर्भैः॑ । ए॒ति । ७ (५०) ॥ [७] ॥ रो॒द॒सी इति॑ । अ॒पृ॒णा॒त् । जा॒य॒मा॒नः ॥ वी॒डु॒म् ।
 चि॒त् । अ॒द्रि॑म् । अ॒भि॒न॒त् । प॒रा॒य॒न्निति॑ प॒रा—य॒न्न । ज॒नाः । य॒त् । अ॒ग्नि॒म् । अ॒य॒ज॒न्त । प॒ञ्च ॥
 श्री॒णाम् । उ॒दा॒रः । ध॒रु॒णः । र॒यी॒णाम् । म॒नी॒षा॒णाम् । प्रा॒र्प॒ण इति॑ प्र—अ॒र्प॒णः । सोम॑गो॒पा
 इति॑ सोम॑—गो॒पाः ॥ व॒सोः । सू॒नुः । स॒ह॒सः । अ॒प्स्वि॒त्य॒प्—सु । रा॒जा । वी॒ति । भा॒ति । अ॒ग्ने ।
 उ॒ष॒सा॑म् । इ॒धा॒नः ॥ यः । ते । अ॒द्य । कृ॒ण॒व॒त् । भ॒द्र॒शो॒च इति॑ भ॒द्र—शो॒चे । अ॒पू॒षम् । दे॒व ।
 घृ॒त॒व॒न्त॒मिति॑ घृ॒त—व॒न्त॒म् । अ॒ग्ने ॥ प्रे॒ति । तम् । न॒य । प्र॒त॒रा॒मिति॑ प्र—त॒राम् । व॒स्यः । अ॒च्छ ।
 अ॒भी॒ति । द्यु॒म्नम् । दे॒व॒भ॒क्त॒मिति॑ दे॒व—भ॒क्त॒म् । य॒वि॒ष्ट ॥ ए॒ति । ८ (५०) ॥ [८] ॥ तम् । भ॒ज ।
 सौ॒श्र॒व॒सेषु॑ । अ॒ग्ने । उ॒क्थ॑ उ॒क्थ॑ इत्यु॒क्थे—उ॒क्थे । ए॒ति । भ॒ज । श॒स्य॒मा॒ने ॥ प्रि॒यः । सू॒र्ये॑ । प्रि॒यः ।
 अ॒ग्ना । भ॒वा॒ति । उ॒दि॒ति । जा॒तेन॑ । भि॒न॒द॒त् । उ॒दि॒ति । ज॒नि॒त्वैः ॥ त्वा॒म् । अ॒ग्ने । य॒ज॒मा॒नाः ।
 अ॒न्वि॒ति । द्यू॒न् । वि॒श्व॑ । व॒सू॒नि । द॒धि॒रे । वा॒र्या॑णि ॥ त्व॒र्या॑ । स॒ह । द्र॒वि॒णम् । इ॒च्छ॒मा॒नाः ।
 ब्र॒जम् । गो॒म॒न्त॒मिति॑ गो—म॒न्त॒म् । उ॒शि॒जः । वी॒ति । व॒व्रुः ॥ दृ॒शानः॑ । रु॒क्मः । उ॒र्व्या । वी॒ति ।
 अ॒द्यौ॒त् । दु॒र्म॒रु॒ष॒मिति॑ दुः—म॒रु॒ष॒म् । आ॒युः । श्रि॒ये । रु॒चा॒नः ॥ अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ । अ॒भ॒व॒त् । व॒यो—
 भि॒रिति॑ व॒यः—भिः । य॒त् । ए॒नम् । द्यौः । अ॒ज॒न॒य॒त् । सु॒रे॒ता इति॑ सु—रे॒ताः ॥ [९] ॥

(तृ॒तिये॑ त्वा॒ गर्भ॑ आ य॒वि॒ष्टाऽऽ य च॒त्वारि॑ च)

॥ २ ॥

अ॒न्न॒प॒त इत्य॑न्न—प॒ते । अ॒न्न॒स्य । नः । दे॒हि । अ॒न॒मी॒व॒स्य । शु॒ष्मि॒णः ॥ प्रे॒ति । प्र॒दा॒ता॒र॒मिति॑
 प्र—दा॒ता॒र॒म् । ता॒रि॒षः । ऊ॒र्ज॑म् । नः । धे॒हि । द्वि॒प॒द इति॑ द्वि—प॒दे । च॒तु॒ष्प॒द इति॑ च॒तुः—
 प॒दे ॥ उ॒दि॒ति । उ । त्वा । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः । अ॒ग्ने । भ॒र॒न्तु । चि॒त्ति॒भि॒रिति॑ चि॒त्ति—भिः ॥ सः ।

नः । भव । शिवतम इति शिव—तमः । सुप्रतीक इति सु—प्रतीकः । विभावसुरिति विभा—
वसुः ॥ प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् । याहि । शिवेभिः । अर्चिभिरित्यर्चि—भिः । त्वम् ॥
बृहद्भिरिति बृहत्—भिः । भानुभिरिति भानु—भिः । भासन्न । मा । हिंसीः । तनुवा । प्रजा इति
प्र—जाः ॥ समिधेति सं—इधा । अग्निम् । दुवस्यत । घृतैः । बोधयत । अतिथिम् ॥ एति । १०
(५०) ॥ [१०] ॥ अस्मिन्न । हव्या । जुहोतन ॥ प्रप्रेति प्र—प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य ।
शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ ।
दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीति । गृहीत । भस्म । एतत् ।
स्योने । कृणुध्वम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः । सुपत्नीरिति सु—पत्नीः ।
माता । इव । पुत्रम् । बिभृत । स्विति । एनम् ॥ अप्स्वित्यप्—सु । अग्ने । सधिः । तव । ११
(५०) ॥ [११] ॥ सः । ओषधीः । अन्विति । रुद्ध्यसे ॥ गर्भे । सन्न । जायसे । पुनः ॥ गर्भः ।
असि । ओषधीनाम् । गर्भः । वनस्पतीनाम् ॥ गर्भः । विश्वस्य । भूतस्य । अग्ने । गर्भः । अपाम् ।
असि ॥ प्रसद्येति प्र—सद्य । भस्मना । योनिम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ सः सृज्येति सं—
सृज्य । मातृभिरिति मातृ—भिः । त्वम् । ज्योतिष्मान् । पुनः । एति । असदः ॥ पुनः । आस-
द्येत्या—सद्य । सदनम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ शेषे । मातुः । यथा । उपस्थ इत्युप—
स्थे । अन्तः । अस्याम् । शिवतम इति शिव—तमः ॥ पुनः । ऊर्जा । १२ (५०) ॥ [१२] ॥
नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या ।
नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व—प्स्त्रिया । विश्वतः । परि ॥
पुनः । त्वा । आदित्याः । रुद्राः । वसवः । समिति । इन्धताम् । पुनः । ब्रह्माणः । वसुनीथेति
वसु—नीथ । यज्ञैः ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥
बोध । नः । अस्य । वचसः । यविष्ठ । मंहिष्ठस्य । प्रभृतस्येति प्र—भृतस्य । स्वधाव इति
स्वधा—वः ॥ पीयति । त्वः । अन्विति । त्वः । गृणाति । वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने ॥
सः । बोधि । सूरिः । मघवेति मघ—वा । वसुदावेति वसु—दावा । वसुपतिरिति वसु—पतिः ॥
युयोधि । अस्मत् । द्वेषांसि ॥ [१३] ॥

(आ तवो जाड नु षोडश च)

॥ ३ ॥

अपेति। इत। वीति। इत। वीति। च। सर्पत। अतः। ये। अत्र। स्थ। पुराणाः। ये।
 च। नूतनाः॥ अदात्। इदम्। यमः। अवसानमित्यव—सानम्। पृथिव्याः। अक्रन्न। इमम्।
 पितरः। लोकम्। अस्मै॥ अग्नेः। भस्म। असि। अग्नेः। पुरीषम्। असि। संज्ञानमिति सं—
 ज्ञानम्। असि। कामधरणमिति काम—धरणम्। मयि। ते। कामधरणमिति काम—धरणम्।
 भूयात्॥ समिति। याः। वः। प्रियाः। तनुवः। समिति। प्रिया। हृदयानि। वः॥ आत्मा।
 वः। अस्तु। १४ (५०) ॥ [१४] ॥ संप्रिय इति सं—प्रियः। संप्रिया इति सं—प्रियाः। तनुवः।
 मम्॥ अयम्। सः। अग्निः। यस्मिन्न। सोमम्। इन्द्रः। सुतम्। दधे। जठरे। वावशानः॥ सह—
 स्त्रियम्। वाजम्। अत्यम्। न। सप्तिम्। ससवानिति स—सवान्। सन्न। स्तूयसे। जातवेद इति
 जात—वेदः॥ अग्ने। दिवः। अर्णम्। अच्छ। जिगासि। अच्छ। देवान्। ऊचिषे। धिष्णिषाः।
 ये॥ याः। परस्तात्। रोचने। सूर्यस्य। याः। च। अवस्तात्। उपतिष्ठन्त इत्युप—तिष्ठन्ते।
 आपः॥ अग्ने। यत्। ते। दिवि। वर्चः। पृथिव्याम्। यत्। ओषधीषु। १५ (५०) ॥ [१५] ॥
 अप्स्वित्यप्—सु। वा। यजत्र॥ येन। अन्तरिक्षम्। उरु। आततन्थेत्या—ततन्थ। त्वेषः।
 सः। भानुः। अर्णवः। नृचरष्वा इति नृ—चरष्वाः॥ पुरीष्यासः। अग्नयः। प्रावणेभिरिति प्र—
 वनेभिः। सजोषस इति स—जोषसः॥ जुषन्ताम्। हव्यम्। आहुतमित्या—हुतम्। अनमीवाः।
 इषः। महीः॥ इडाम्। अग्ने। पुरुदशसमिति पुरु—दशसम्। सनिम्। गोः। शश्वत्तममिति
 शश्वत्—तमम्। हवमानाय। साध॥ स्यात्। नः। सूनुः। तनयः। विजावेति वि—जावा। अग्ने।
 सा। ते। सुमतिरिति सु—मतिः। भूतु। अस्मे इति॥ अयम्। ते। योनिः। ऋत्वियः। यतः।
 जातः। अरोचथाः॥ तम्। जानन्न। १६ (५०) ॥ [१६] ॥ अग्ने। एति। रोह। अथ। नः।
 वर्द्धय। रयिम्॥ चित्। असि। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। परिचिदिति परि—
 चित्। असि। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। लोकम्। पृण। छिद्रम्। पृण। अथो
 इति। सीद। शिवा। त्वम्॥ इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। त्वा। बृहस्पतिः। अस्मिन्न। योनौ। असी—
 षदन्न॥ ताः। अस्य। सूर्दोहस इति सूर्द—दोहसः। सोमम्। श्रीणन्ति। पृश्नयः॥ जन्मन्न।
 देवानाम्। विशः। त्रिषु। एति। रोचने। दिवः ॥ [१७] ॥

(अस्त्वो षधीषु जान न्नष्टाचत्वारिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

समिति॑ । इ॒तम् । समिति॑ । क॒ल्पे॒थाम् । संप्रि॒यावि॒ति सं—प्रि॒यौ । रोचि॒ष्णू इति॑ । सु॒म॒न॒स्य॒मा॒ना॒वि॒ति सु—म॒न॒स्य॒मा॒नौ ॥ इष॑म् । ऊ॒र्जम् । अ॒भीति॑ । स॒व्व॒सा॒ना॒वि॒ति सं—व॒सा॒नौ । समिति॑ । वा॒म् । म॒ना॑श्चि॒सि । समिति॑ । व्र॒ता । समिति॑ । उ॒ । चि॒त्ता॒नि । ए॒ति । अ॒क॒रम् ॥ अ॒ग्ने॑ । पु॒री॒ष्य । अ॒धि॒पा इत्य॑धि—पाः । भ॒व । त्वम् । नः ॥ इष॑म् । ऊ॒र्जम् । य॒ज॒मा॒नाय॑ । धे॒हि ॥ पु॒री॒ष्यः । त्वम् । अ॒ग्ने॑ । र॒यि॒मा॒नि॒ति रयि॑—मा॒न् । पु॒ष्टि॒मा॒नि॒ति पु॒ष्टि—मा॒न् । अ॒सि ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः । स॒र्वीः । स्वा॒म् । यो॒नि॒म् । इ॒ह । ए॒ति । अ॒स॒दः ॥ भ॒व॒तम् । नः । स॒म॒न॒सा॒वि॒ति स—म॒न॒सौ । स॒मो॒क॒सा॒वि॒ति सं—ओ॒क॒सौ । १८ (५०) ॥ [१८] ॥ अ॒रे॒प॒सौ ॥ मा । य॒ज्ञम् । हि॒सि॒ष्टम् । मा । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मि॒ति य॒ज्ञ—प॒तिम् । जा॒त॒वे॒द॒सा॒वि॒ति जा॒त—वे॒द॒सौ । शि॒वौ । भ॒व॒तम् । अ॒द्य । नः ॥ मा॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । पृ॒थि॒वी । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ग्निम् । स्वे । यो॒नौ । अ॒भाः । उ॒खा ॥ ता॒म् । वि॒श्वैः । दे॒वैः । ऋ॒तु॒भि॒रि॒त्यु॒तु—भिः । स॒व्वि॒दा॒न इति॑ सं—वि॒दा॒नः । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति प्र॒जा—प॒तिः । वि॒श्व॒क॒र्मे॒ति वि॒श्व—क॒र्मा । वी॒ति । मु॒ञ्च॒तु ॥ यत् । अ॒स्य । पा॒रे । र॒ज॒सः । शु॒क्रम् । ज्यो॒तिः । अ॒जा॒य॒त ॥ तत् । नः । प॒र॒ष॒त् । अ॒ती॒ति । द्वि॒षः । अ॒ग्ने॑ । वै॒श्वान॒र । स्वा॒हा ॥ न॒मः । स्वि॒ति । ते । नि॒र॒ऋ॒त इति॑ निः—ऋ॒ते । वि॒श्व॒रूप॑ इति॑ वि॒श्व—रूपे॑ । १९ (५०) ॥ [१९] ॥ अ॒य॒स्म॒यम् । वी॒ति । चू॒त । ब॒न्धम् । ए॒तम् ॥ य॒मे॒न । त्वम् । य॒म्या । स॒व्वि॒दा॒ने॒ति सं—वि॒दा॒ना । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त—त॒मम् । ना॒कम् । अ॒धी॒ति । रो॒ह॒य । इ॒मम् ॥ यत् । ते । दे॒वी । नि॒र॒ऋ॒ति॒रि॒ति निः—ऋ॒तिः । आ॒ब॒ब॒न्धे॒त्या—ब॒ब॒न्ध । दा॒म । ग्री॒वा॒सु । अ॒वि॒च॒र्त्य॒मि॒त्य॒वि—च॒र्त्यम् ॥ इ॒दम् । ते । तत् । वी॒ति । स्या॒मि । आ॒यु॒षः । न । म॒द्ध्या॒त् । अ॒थ । जी॒वः । पि॒तुम् । अ॒द्धि । प्र॒मु॒क्त इति॑ प्र—मु॒क्तः ॥ य॒स्याः । ते । अ॒स्याः । क्रू॒रे । आ॒स॒न्न । जु॒हो॒मि । ए॒षाम् । ब॒न्धा॒ना॒म् । अ॒व॒स॒र्ज॒ना॒ये॒त्य॒व—स॒र्ज॒ना॒य ॥ भू॒मिः । इति॑ । त्वा । ज॒नाः । वि॒दुः । नि॒र॒ऋ॒ति॒रि॒ति निः—ऋ॒तिः । २० (५०) ॥ [२०] ॥ इति॑ । त्वा । अ॒हम् । प॒री॒ति । वे॒द । वि॒श्व॒तः ॥ अ॒सु॒न्व॒न्तम् । अ॒य॒ज॒मा॒नम् । इ॒च्छ । स्ते॒न॒स्य॑ । इ॒त्याम् । त॒स्कर॑स्य । अ॒न्वि॒ति । ए॒षि ॥ अ॒न्यम् । अ॒स्म॒त् । इ॒च्छ । सा । ते । इ॒त्या । न॒मः । दे॒वि । नि॒र॒ऋ॒त इति॑ निः—ऋ॒ते । तु॒भ्यम् । अ॒स्तु ॥ दे॒वीम् । अ॒हम् । नि॒र॒ऋ॒ति॒मि॒ति

निः—ऋतिम्। वन्दमानः। पिता। इव। पुत्रम्। दसये। वचोभिरिति वचः—भिः॥ विश्वस्य।
या। जायमानस्य। वेद। शिरःशिर इति शिरः—शिरः। प्रतीति। सूरि। वीति। चष्टे॥ निवे-
शन इति नि—वेशनः। सङ्गमन इति सं—गमनः। वसूनाम्। विश्वा। रूपा। अभीति। चष्टे।
२१ (५०) ॥ [२१] ॥ शचीभिरिति शचि—भिः॥ देवः। इव। सविता। सत्यधर्मेति सत्य-
धर्मा। इन्द्रः। न। तस्थौ। समर इति सं—अरे। पथीनाम्॥ समिति। वरत्राः। दधातन।
निरिति। आहावानित्या—हावान्। कृणोतन॥ सिञ्चामहै। अवटम्। उद्विणम्। वयम्। विश्वा।
अहा। अदस्तम्। अख्षितम्॥ निष्कृताहावमिति निष्कृत—आहावम्। अवटम्। सुवरत्रमिति
सु—वरत्रम्। सुषेचनमिति सु—सेचनम्॥ उद्विणम्। सिञ्चे। अख्षितम्॥ सीरा। युञ्जन्ति।
कवयः। युगा। वीति। तन्वते। पृथक्॥ धीराः। देवेषु। सुमन्या॥ युनक्त। सीरा। वीति।
युगा। तनोत। कृते। योनौ। वपत। इह। २२ (५०) ॥ [२२] ॥ बीजम्॥ गिरा। च। श्रुष्टिः।
सभरा इति स—भराः। असत्। नः। नेदीयः। इत्। सृण्या। पक्वम्। एति। अयत्॥ लाङ्गलम्।
पवीरवम्। सुशेवमिति सु—शेवम्। सुमतिथ्सर्विति सुमति—थ्सरु॥ उदिति। इत्। कृषति।
गाम्। अविम्। प्रफर्व्यमिति प्र—फर्व्यम्। च। पीवरीम्॥ प्रस्थावदिति प्रस्थ—वत्। रथवाह-
नमिति रथ—वाहनम्॥ शुनम्। नः। फालाः। वीति। तुदन्तु। भूमिम्। शुनम्। कीनाशाः।
अभीति। यन्तु। वाहान्॥ शुनम्। पर्जन्यः। मधुना। पयोभिरिति पयः—भिः। शुनासीरा।
शुनम्। अस्मासु। धत्तम्॥ कामम्। कामदुघ इति काम—दुघे। धुक्ख। मित्राय। वरु-
णाय। च॥ इन्द्राय। अग्नये। पूष्णे। ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः। प्रजाभ्य इति प्र—जाभ्यः॥
घृतेन। सीता। मधुना। समक्तेति सम्—अक्ता। विश्वैः। देवैः। अनुमतेत्यनु—मता। मरुद्भि-
रिति मरुत्—भिः॥ ऊर्जस्वती। पर्यसा। पिन्वमाना। अस्मान्। सीते। पर्यसा। अभ्याववृथस्वे-
त्यभि—आववृथस्व ॥ [२३] ॥

(समोक्तसौविश्वरूपेविदुर्निर्ऋतिरभि चष्टैहमित्रायद्वाविंशतिश्च)

॥ ५ ॥

याः। जाताः। ओषधयः। देवेभ्यः। त्रियुगमिति त्रि—युगम्। पुरा॥ मन्दामि। बभ्रूणाम्।
अहम्। शतम्। धामानि। सप्त। च॥ शतम्। वः। अंब। धामानि। सहस्रम्। उत। वः।

रुहः ॥ अथ । शतक्रत्व इति शत—क्रत्वः । यूयम् । इमम् । मे । अगदम् । कृत ॥ पुष्पावतीरिति
 पुष्प—वतीः । प्रसूवतीरिति प्र—सूवतीः । फलिनीः । अफलाः । उत ॥ अश्वाः । इव । सजित्व-
 रीरिति स—जित्वरीः । वीरुधः । पारयिष्णवः ॥ ओषधीः । इति । मातरः । तत् । वः । देवीः ।
 उपेति । ब्रुवे ॥ रपांसि । विघ्नतीरिति वि—घ्नतीः । इत । रपः । २४ (५०) ॥ [२४] ॥ चात-
 यमानाः ॥ अश्वत्थे । वः । निषदनमिति नि—सदनम् । पर्णे । वः । वसतिः । कृता ॥ गोभाज
 इति गो—भाजः । इत् । किल । असथ । यत् । सनवथ । पूरुषम् ॥ यत् । अहम् । वाजयन्न ।
 इमाः । ओषधीः । हस्ते । आदध इत्या—दधे ॥ आत्मा । यख्मस्य । नश्यति । पुरा । जीव-
 गृभ इति जीव—गृभः । यथा ॥ यत् । ओषधयः । सङ्गच्छन्त इति सं—गच्छन्ते । राजानः ।
 समिताविति सं—इतौ । इव ॥ विप्रः । सः । उच्यते । भिषक् । रख्मोहेति रख्मः—हा । अमी-
 वचातन इत्यमीव—चातनः ॥ निष्कृतिरिति निः—कृतिः । नाम । वः । माता । अथ । यूयम् ।
 स्थ । सङ्कृतीरिति सं—कृतीः ॥ सराः । पतत्रिणीः । २५ (५०) ॥ [२५] ॥ स्थन । यत् । आम-
 यति । निरिति । कृत ॥ अन्या । वः । अन्याम् । अवतु । अन्या । अन्यस्याः । उपेति । अवत ॥
 ताः । सर्वाः । ओषधयः । सविदाना इति सं—विदानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत । वचः ॥
 उदिति । शुष्माः । ओषधीनां । गावः । गोष्ठादिति गो—स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनि-
 घ्यन्तीनाम् । आत्मानम् । तव । पूरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठा इति परि—स्थाः । स्तेनः ।
 इव । व्रजम् । अक्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवाम् । रपः ॥
 याः । २६ (५०) ॥ [२६] ॥ ते । आतस्थुरित्या—तस्थुः । आत्मानम् । याः । आविविशु-
 रित्या—विविशुः । परुः परुरिति परुः—परुः ॥ ताः । ते । यख्मम् । वीति । बाधन्ताम् । उग्रः ।
 मद्धमशीरिति मद्धम—शीः । इव ॥ साकम् । यख्म । प्रेति । पत । श्येनेन । किकिदीविना ॥
 साकम् । वातस्य । ध्राज्या । साकम् । नश्य । निहाकयेति नि—हाकया ॥ अश्वावतीमित्यश्व-
 वतीम् । सोमवतीमिति सोम—वतीम् । ऊर्जयन्तीम् । उदोजसमित्युत्—ओजसम् ॥ एति ।
 विथ्सि । सर्वाः । ओषधीः । अस्मै । अरिष्टतातय इत्यरिष्ट—तातये ॥ याः । फलिनीः । याः ।
 अफलाः । अपुष्पाः । याः । च । पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूता इति बृहस्पति—प्रसूताः । ताः ।
 नः । मुञ्चन्तु । अश्वसः ॥ याः । २७ (५०) ॥ [२७] ॥ ओषधयः । सोमराज्ञीरिति सोम—

राज्ञीः । प्रविष्टा इति प्र—विष्टाः । पृथिवीम् । अनु॥ तासां । त्वम् । असि । उत्तमेत्युत—तमा ।
 प्रेति । नः । जीवातवे । सुव॥ अवपतन्तीरित्यव—पतन्तीः । अवदन्न । दिवः । ओषधयः । परि॥
 यम् । जीवम् । अश्रवामहै । न । सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप—
 शृण्वन्ति । याः । च । दूरम् । परागता इति परा—गताः ॥ इह । सङ्गत्येति सं—गत्य । ताः ।
 सर्वाः । अस्मै । समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् ।
 खनामि । वः ॥ द्विपदिति द्वि—पत् । चतुष्पदिति चतुः—पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु ।
 अनातुरमित्यना—तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञा ॥ यस्मै । करोति ।
 ब्राह्मणः । तम् । राजन्न । पारयामसि ॥ [२८] ॥

(रपः पतत्रिणी र्या अश्वसो याः खनामि वो ऽष्टादश च)

॥ ६ ॥

★

मा । नः । हिंसीत् । जनिता । यः । पृथिव्याः । यः । वा । दिवम् । सत्यधर्मेति सत्य—
 धर्मा । जजान ॥ यः । च । अपः । चन्द्राः । बृहतीः । जजान । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥
 अभ्यावर्तस्वेत्यभि—आवर्तस्व । पृथिवि । यज्ञेन । पर्यसा । सह ॥ वपाम् । ते । अग्निः । इषितः ।
 अवेति । सर्पतु ॥ अग्ने । यत् । ते । शुक्रम् । यत् । चन्द्रम् । यत् । पूतम् । यत् । यज्ञियम् ॥
 तत् । देवेभ्यः । भरामसि ॥ इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । २९ (५०) ॥ [२९] ॥ ददे ।
 ऋतस्य । धाम्नः । अमृतस्य । योनेः ॥ एति । नः । गोषु । विशतु । एति । ओषधीषु । जहामि ।
 सेदिम् । अनिराम् । अमीवाम् ॥ अग्ने । तव । श्रवः । वयः । महि । भ्राजन्ति । अर्चयः । विभावसो
 इति विभा—वसो ॥ बृहद्भानो इति बृहत्—भानो । शवसा । वाजम् । उक्थ्यम् । दधासि । दाशुषे ।
 कवे ॥ इरज्यन्न । अग्ने । प्रथयस्व । जन्तुभिरिति जन्तु—भिः । अस्मे इति । रायः । अमर्त्य ॥
 सः । द्रुशतस्य । वपुषः । वीति । राजसि । पृणखिषे । सानसिम् । रयिम् ॥ ऊर्जः । नपात् ।
 जातवेद इति जात—वेदः । सुशस्तिभिरिति सुशस्ति—भिः । मन्दस्व । ३० (५०) ॥ [३०] ॥
 धीतिभिरिति धीति—भिः । हितः ॥ त्वे इति । इषः । समिति । दधुः । भूरिरेतस इति भूरि—
 रेतसः । चित्रोतय इति चित्र—ऊतयः । वामजाता इति वाम—जाताः ॥ पावकवर्चा इति
 पावक—वर्चाः । शुक्रवर्चा इति शुक्र—वर्चाः । अनूनवर्चा इत्यनून—वर्चाः । उदिति । इयरुषि ।

भानुना॥ पुत्रः । पितरः । विचरन्निति वि—चरन्न । उपेति । अवसि । उभे इति । पूणखिषे । रोदसी
इति ॥ ऋतावानमित्यृत—वानम् । महिषम् । विश्वचरुषणिमिति विश्व—चरुषणिम् । अग्निम् ।
सुम्नाय । दधिरे । पुरः । जनाः ॥ श्रुत्कर्णमिति श्रुत—कर्णम् । सप्रथस्तममिति सप्रथः—तमम् ।
त्वा । गिरा । दैव्यम् । मानुषा । युगा ॥ निष्कर्तारमिति निः—कर्तारम् । अदध्वरस्य । प्रचेतस-
मिति प्र—चेतसम् । खषयन्तम् । राधसे । महे ॥ रातिम् । भृगूणाम् । उशिजम् । कविक्रतुमिति
कवि—क्रतुम् । पूणखिषे । सानसिम् । ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ रयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचित
इति परि—चितः । ऊर्ध्वचित इत्यूर्ध्व—चितः । श्रयदध्वम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् ।
ध्रुवाः । सीदत् ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव ।
वाजस्य । सङ्गथ इति सं—गथे ॥ समिति । ते । पयांसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति ।
वृष्णियानि । अभिमातिषाह इत्यभिमाति—साहः ॥ आप्यायमान इत्या—प्यायमानः । अमृ-
ताय । सोम । दिवि । श्रवांसि । उत्तमानीत्युत्—तमानि । धिष्व ॥ [३२] ॥

(आ मन्दस्व सानसि मेकान्नचत्वारिंशच्च)

॥ ७ ॥

★

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः । तत् । अग्निः । आह । तत् । उ । सोमः ।
आह ॥ बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे । आह । पूषा । मा । अधात् । सुकृतस्येति सु—कृतस्य ।
लोके ॥ यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्—यन्न । समुद्रात् । उत । वा ।
पुरीषात् ॥ श्येनस्य । परुषा । हरिणस्य । बाहू इति । उपस्तुतमित्युप—स्तुतम् । जनिम । तत् ।
ते । अर्वन्न ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः । अग्नेः । समुद्रम् । अभितः । पिन्वमानम् ॥ वर्द्ध-
मानम् । महः । ३३ (५०) ॥ [३३] ॥ एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥
ब्रह्म । जज्ञानम् । प्रथमम् । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुच इति सु—रुचः । वेनः । आवः ॥
सः । बुद्धिधियाः । उपमा इत्युप—माः । अस्य । विष्ठा इति वि—स्थाः । सतः । च । योनिम् ।
असतः । च । विवः ॥ हिरण्यगर्भ इति हिरण्य—गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्ने । भूतस्य ।
जातः । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै । देवाय ।
हविषा । विधेम ॥ द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ द्याम् ।

इ॒मम् । च॒ । यो॒निम् । अ॒न्वि॒ति॒ । यः । च॒ । पूर्॒वः ॥ तृ॒ती॒यम् । यो॒निम् । अ॒न्वि॒ति॒ । स॒ञ्च॒र॒न्त॒मि॒ति॒
सं—च॒र॒न्त॒म् । द्र॒प्स॒म् । जु॒हो॒मि॒ । अ॒न्वि॒ति॒ । स॒प्त॒ । हो॒त्राः ॥ न॒मः । अ॒स्तु॒ । स॒र्पे॒भ्यः । ये । के॒ ।
च॒ । पृ॒थि॒वीम् । अ॒नु॒ ॥ ये । अ॒न्त॒रि॒ख्वे॒ । ये । दि॒वि॒ । ते॒भ्यः । स॒र्पे॒भ्यः । न॒मः ॥ ये । अ॒दः ।
रो॒च॒ने॒ । दि॒वः । ये । वा॒ । सूर्य॑स्य । र॒श्मि॒षु ॥ येषा॑म् । अ॒प्सि॒त्वि॒त्य॒प्—सु॒ । स॒दः । कृ॒तम् । ते॒भ्यः ।
स॒र्पे॒भ्यः । न॒मः ॥ याः । इ॒ष॒वः । या॒तु॒धा॒ना॒ना॒मि॒ति॒ या॒तु—धा॒ना॒ना॒म् । ये । वा॒ । व॒न॒स्प॒ती॒न् ।
अ॒नु॒ ॥ ये । वा॒ । अ॒व॒टे॒षु॒ । शे॒र॒ते॒ । ते॒भ्यः । स॒र्पे॒भ्यः । न॒मः ॥ [३५] ॥

(महो ऽनु यातुधानाना मेकादश च)

॥ ८ ॥

★

ध्रु॒वा । अ॒सि॒ । ध॒रु॒णा॑ । अ॒स्तृ॒ता । वि॒श्व॒क॒र्म॒णे॒ति॒ वि॒श्व—क॒र्म॒णा॒ । सु॒कृ॒ते॒ति॒ सु—कृ॒ता ॥ मा ।
त्वा॒ । स॒मु॒द्रः । उ॒दि॒ति॒ । व॒धी॒त् । मा । सु॒पर्ण॑ इति सु—पर्णः । अ॒व्य॒थ॒मा॒ना । पृ॒थि॒वीम् । दृ॒५॒ह ॥
प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा—प॒तिः । त्वा॒ । सा॒द॒य॒तु॒ । पृ॒थि॒व्याः । पृ॒ष्ठे॒ । व्य॒च॒स्व॒ती॒म् । प्र॒थ॒स्व॒ती॒म् ।
प्र॒थः । अ॒सि॒ । पृ॒थि॒वी॒ । अ॒सि॒ । भूः । अ॒सि॒ । भूमिः॑ । अ॒सि॒ । अ॒दि॒तिः । अ॒सि॒ । वि॒श्व॒धा॒या॒ इति॑
वि॒श्व—धा॒याः । वि॒श्व॒स्य॒ । भु॒व॒न॒स्य॒ । ध॒र्त्री॑ । पृ॒थि॒वीम् । य॒च्छ॒ । पृ॒थि॒वीम् । दृ॒५॒ह । पृ॒थि॒वीम् ।
मा । हि॒५॒सीः । वि॒श्व॒स्मै॑ । प्रा॒णा॒ये॒ति॒ प्र—अ॒नाय॑ । अ॒पा॒ना॒ये॒त्य॒प्—अ॒नाय॑ । व्या॒ना॒ये॒ति॒ वि—
अ॒नाय॑ । उ॒दा॒ना॒ये॒त्यु॒त—अ॒नाय॑ । प्र॒ति॒ष्ठा॒या॒ इति॑ प्र॒ति—स्था॒यै॑ । ३६ (५०) ॥ [३६] ॥ च॒रि॒-
त्रा॒य॒ । अ॒ग्निः । त्वा॒ । अ॒भी॒ति॒ । पा॒तु॒ । म॒ह्या॒ । स्व॒स्त्या॒ । छ॒र्दि॒षा॑ । श॒न्त॒मे॒ने॒ति॒ शं—त॒मे॒न॒ । तया॑ ।
दे॒व॒त॒या॒ । अ॒ङ्गि॒र॒स्व॒त् । ध्रु॒वा । सी॒द॒ ॥ का॒ण्डा॑त्काण्डादिति काण्डात्—काण्डात् । प्र॒रो॒ह॒न्ती॒ति॒
प्र—रो॒ह॒न्ती॒ । प॒रु॒षः॑प॒रु॒ष इति॑ प॒रु॒षः—प॒रु॒षः । परि॑ ॥ ए॒वा । नः॑ । दूर्॒वै॒ । प्रे॒ति॒ । त॒नु॒ । स॒ह॒-
स्त्रे॒ण॒ । श॒ते॒न॒ । च॒ ॥ या॒ । श॒ते॒न॒ । प्र॒त॒नो॒षी॒ति॒ प्र—त॒नो॒षि॑ । स॒ह॒स्त्रे॒ण॒ । वि॒रो॒ह॒सी॒ति॒ वि—रो॒ह॒सि॑ ॥
तस्याः॑ । ते॒ । दे॒वि॒ । इ॒ष्ट॒के॒ । वि॒धे॒म॒ । ह॒वि॒षा॑ । व॒यम् ॥ अ॒षा॑ढा । अ॒सि॒ । स॒ह॒मा॒ना॒ । स॒ह॒स्व॒ ।
अ॒रा॒तीः॑ । स॒ह॒स्व॒ । अ॒रा॒ती॒य॒तः॑ । स॒ह॒स्व॒ । पृ॒त॒नाः॑ । स॒ह॒स्व॒ । पृ॒त॒न्य॒तः॑ ॥ स॒ह॒स्त्र॒वी॒र्ये॒ति॒ स॒ह॒स्त्र—
वी॒र्या॑ । ३७ (५०) ॥ [३७] ॥ अ॒सि॒ । सा॒ । मा॒ । जि॒न्व॒ ॥ म॒धु॒ । वा॒ताः॑ । ऋ॒ता॒य॒त इत्यु॒त—
य॒ते॒ । म॒धु॒ । ख॒ष॒र॒न्ति॒ । सि॒न्ध॒वः॑ ॥ मा॒द॒र्ध्वीः॑ । नः॑ । स॒न्तु॒ । ओ॒ष॒धीः॑ ॥ म॒धु॒ । न॒क्त॑म् । उ॒त॒ ।
उ॒ष॒सि॑ । म॒धु॒म॒दि॒ति॒ म॒धु—म॒त् । पा॒रि॒व॒म् । र॒जः॑ ॥ म॒धु॒ । द्यौः॑ । अ॒स्तु॒ । नः॑ । पि॒ता ॥ म॒धु॒-

मा॒निति॒ मधु॑—मा॒न् । नः॒ । वन॑स्पतिः । मधु॑मा॒निति॒ मधु॑—मा॒न् । अ॒स्तु । सूर्यः॑ ॥ मा॒दध्वीः॑ ।
गावः॑ । भ॒वन्तु॒ । नः॒ ॥ म॒ही । द्यौः । पृ॒थि॒वी । च॒ । नः॒ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । मि॒मि॒रुष॑ताम् ॥
पि॒पृ॒ताम् । नः॒ । भरी॑म॒भिरिति॒ भरी॑म—भिः ॥ तत् । वि॒ष्णोः॑ । प॒र॒मम् । ३८ (५०) ॥ [३८] ॥
प॒दम् । सदा॑ । प॒श्य॒न्ति॒ । सूर॑यः ॥ दि॒वि । इ॒व । च॒रु॑षुः । आ॒त॒त॒मित्या—त॒तम् ॥ ध्रु॒वा । अ॒सि॒ ।
पृ॒थि॒वि । स॒ह॒स्व । पृ॒त॒न्य॒तः ॥ स्यू॒ता । दे॒वेभिः॑ । अ॒मृ॒तेन॑ । ए॒ति॒ । अ॒गाः ॥ याः । ते॒ । अ॒ग्ने॒ ।
सूर्ये॑ । रुचः॑ । उ॒द्य॒त इत्यु॑त—य॒तः । दि॒वम् । आ॒त॒न्व॒न्तीत्या—त॒न्व॒न्ति॒ । र॒श्मि॒भिरिति॒ र॒श्मि—
भिः ॥ ताभिः॑ । सर्वा॑भिः । रु॒चे । ज॒नाय॑ । नः॒ । कृ॒धि ॥ याः । वः । दे॒वाः । सूर्ये॑ । रुचः॑ । गो॒षु ।
अ॒श्वेषु॑ । याः । रुचः॑ ॥ इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र—अ॒ग्नी । ताभिः॑ । सर्वा॑भिः । रुच॑म् । नः॒ । ध॒त्त॒ । बृ॒ह॒-
स्प॒ते ॥ वि॒रा॒डिति॒ वि—राट् । ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒यत् । स॒म्रा॒डिति॒ स॒म—
राट् । ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒यत् । स्व॒रा॒डिति॒ स्व—राट् । ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒यत् ॥ अ॒ग्ने॑ । यु॒रुष्व॑ । हि ।
ये । तव॑ । अ॒श्व॒ासः । दे॒व । सा॒ध॒वः ॥ अ॒र॑म् । वह॑न्ति । आ॒श॒वः ॥ यु॒रुष्व॑ । हि । दे॒व॒हू॒त॒मा॒-
नि॒ति॒ दे॒व—हू॒त॒मा॒न् । अ॒श्व॒ान् । अ॒ग्ने॒ । र॒थीः । इ॒व ॥ नी॒ति॒ । हो॒ता॑ । पू॒र्व्यः । स॒दः ॥ द्र॒प्सः ।
च॒स्क॒न्द॒ । पृ॒थि॒वीम् । अ॒न्वि॒ति॒ । द्याम् । इ॒मम् । च॒ । यो॒नि॒म् । अ॒न्वि॒ति॒ । यः । च॒ । पू॒र्वः ॥
तृ॒तीय॑म् । यो॒नि॒म् । अ॒न्वि॒ति॒ । स॒ञ्च॒र॒न्त॒मिति॒ सं—च॒र॒न्त॒म् । द्र॒प्स॒म् । जु॒हो॒मि॒ । अ॒न्वि॒ति॒ । स॒प्त॒ ।
४० (५०) ॥ [४०] ॥ हो॒त्राः ॥ अ॒भू॒त् । इ॒दम् । वि॒श्व॒स्य॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ । वा॒जि॒न॒म् । अ॒ग्नेः॑ । वै॒श्व॒ा॒-
न॒र॒स्य॑ । च॒ ॥ अ॒ग्निः॑ । ज्योति॑षा । ज्योति॑ष्मान् । रु॒क्मः॑ । वर्च॑सा । वर्च॑स्वान् ॥ ऋ॒चे॒ । त्वा॒ ।
रु॒चे॒ । त्वा॒ । स॒मि॒ति॒ । इ॒त् । स्र॒व॒न्ति॒ । स॒रि॒तः॑ । न । धे॒नाः॑ ॥ अ॒न्तः॑ । ह॒दा॒ । म॒न॒सा॒ । पू॒य॒-
मा॒नाः ॥ घृ॒त॒स्य॑ । धा॒राः॑ । अ॒भी॒ति॒ । चा॒क॒शी॒मि॒ ॥ हि॒र॒ण्य॑यः । वे॒त॒सः॑ । म॒द्ध्ये॑ । आ॒सा॒म् ॥
तस्मि॑न् । सु॒प॒र्ण॑ इति सु—प॒र्णः॑ । म॒धु॒कृ॒दि॒ति॒ मधु॑—कृ॒त् । कु॒ला॒यी॒ । भ॒ज॒न् । आ॒स्ते॒ । म॒धु॒ ।
दे॒व॒ता॒भ्यः॑ ॥ तस्य॑ । आ॒स॒ते॒ । ह॒र॒यः॑ । स॒प्त॒ । ती॒रे॑ । स्व॒धा॒मि॒ति॒ स्व—धा॒म् । दु॒हा॒नाः॑ । अ॒मृ॒त॒स्य॑ ।
धा॒रा॑म् ॥ [४१] ॥

(प्रति॒ष्ठा॒यै॑ स॒ह॒स्र॑वीर्यां प॒र॒मं वि॒राट्॒थ स॒प्त ती॒रे च॒त्वारि॑ च)

॥ ९ ॥

आदित्यम् । गर्भम् । पर्यसा । समञ्जन्निति सं—अञ्जन्न । सहस्रस्य । प्रतिमामिति प्रति—
माम् । विश्वरूपमिति विश्व—रूपम् ॥ परीति । वृद्धि । हरसा । मा । अभीति । मृखः । शता-
युषमिति शत—आयुषम् । कृणुहि । चीयमानः ॥ इमम् । मा । हिंसीः । द्विपादमिति द्वि—
पादम् । पशूनाम् । सहस्राख्येति सहस्र—अख्य । मेधे । एति । चीयमानः ॥ मयुम् । आरण्यम् ।
अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ वातस्य । धाजिम् । वरुणस्य ।
नाभिम् । अश्वम् । जज्ञानम् । सरिरस्य । मद्धे ॥ शिशुम् । नदीनाम् । हरिम् । अद्रिबुद्धमि-
त्यद्रि—बुद्धम् । अग्ने । मा । हिंसीः । ४२ (५०) ॥ [४२] ॥ परमे । व्योमन्निति वि—ओमन्न ॥
इमम् । मा । हिंसीः । एकशफमित्येक—शफम् । पशूनाम् । कनिक्रदम् । वाजिनम् । वाजि-
नेषु ॥ गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥
अजस्रम् । इन्दुम् । अरुषम् । भुरण्युम् । अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्ताविति पूर्व—चित्तौ । नमोभि-
रिति नमः—भिः ॥ सः । पर्वभिरिति पर्व—भिः । ऋतुश इत्यृतु—शः । कल्पमानः । गाम् ।
मा । हिंसीः । अदितिम् । विराजमिति वि—राजम् ॥ इमम् । समुद्रम् । शतधारमिति शत—
धारम् । उथ्सम् । व्यच्यमानमिति वि—अच्यमानम् । भुवनस्य । मद्धे ॥ घृतम् । दुहानाम् ।
अदितिम् । जनाय । अग्ने । मा । ४३ (५०) ॥ [४३] ॥ हिंसीः । परमे । व्योमन्निति वि—
ओमन्न ॥ गवयम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति ।
सीद ॥ वरूत्रिम् । त्वष्टुः । वरुणस्य । नाभिम् । अविम् । जज्ञानाम् । रजसः । परस्मात् ॥ महीम् ।
साहस्रीम् । असुरस्य । मायाम् । अग्ने । मा । हिंसीः । परमे । व्योमन्निति वि—ओमन्न ॥
इमाम् । ऊर्णायुम् । वरुणस्य । मायाम् । त्वचम् । पशूनाम् । द्विपदमिति द्वि—पदम् । चतु-
ष्पदमिति चतुः—पदम् ॥ त्वष्टुः । प्रजानामिति प्र—जानाम् । प्रथमम् । जनित्रम् । अग्ने ।
मा । हिंसीः । परमे । व्योमन्निति वि—ओमन्न ॥ उष्ट्रम् । आरण्यम् । अन्विति । ४४ (५०)
॥ [४४] ॥ ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ यः । अग्निः । अग्नेः ।
तपसः । अधीति । जातः । शोचात् । पृथिव्याः । उत । वा । दिवः । परि ॥ येन । प्रजा इति प्र—
जाः । विश्वकर्मेति विश्व—कर्मा । व्यानडिति वि—आनट् । तम् । अग्ने । हेडः । परीति । ते ।
वृणक्तु ॥ अजा । हि । अग्नेः । अजनिष्ट । गर्भात् । सा । वै । अपश्यत् । जनितारम् । अग्ने ॥

तया॑ । रोह॑म् । आ॒य॒न्न । उ॒पेति॑ । मे॒द्धा॑सः । तया॑ । दे॒वाः । दे॒वता॑म् । अ॒ग्ने । आ॒य॒न्न ॥ श॒र॒भम् ।
आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्वि॒ति । ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒द ॥ [४५] ॥

(अग्ने मा हिंसी रग्ने मोष्ट्रमा रण्यमनु शरभन् नव च)

॥ १० ॥

★

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र—अ॒ग्नी । रो॒चना । दि॒वः । परी॑ति । वाजे॑षु । भूष॑थः ॥ तत् । वा॒म् । चे॒ति ।
प्रे॒ति । वी॒र्य॑म् ॥ श्रथ॑त् । वृ॒त्रम् । उ॒त । स॒नो॒ति । वाज॑म् । इन्द्रा॑ । यः । अ॒ग्नी इति॑ । स॒हुरी॑
इति॑ स—हुरी॑ । स॒पर्या॑त् ॥ इ॒र॒ज्यन्ता॑ । व॒स॒व्यस्य॑ । भूरैः॑ । स॒हस्त॑मेति॒ सहः—त॒मा । स॒हसा॑ ।
वा॒ज॒यन्ते॑ति॒ वाज॑—यन्ता॑ ॥ प्रे॒ति । च॒र॒ष॒णिभ्य॑ इति॑ च॒र॒ष॒णि—भ्यः । पृ॒त॒ना । ह॒वेषु॑ । प्रे॒ति ।
पृ॒थि॒व्याः । रि॒रि॒चा॒थे इति॑ । दि॒वः । च ॥ प्रे॒ति । सि॒न्धुभ्य॑ इति॑ सि॒न्धु—भ्यः । प्रे॒ति । गि॒रिभ्य॑ इति॑
गि॒रि—भ्यः । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि—त्वा । प्रे॒ति । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र—अ॒ग्नी । वि॒श्वा । भु॒व॒ना । अ॒ती॒ति ।
अ॒न्या ॥ म॒रुतः॑ । य॒स्य । हि । ४६ (५०) ॥ [४६] ॥ रू॒ष्ये । पा॒थ । दि॒वः । वि॒म॒ह॒स इति॑ वि—
म॒ह॒सः ॥ सः । सु॒गो॒पा॒त॒म इति॑ सु॒गो॒प—त॒मः । ज॒नः ॥ य॒ज्ञैः । वा । य॒ज्ञ॒वा॒ह॒स इति॑ य॒ज्ञ—
वा॒ह॒सः । वि॒प्र॒स्य । वा । म॒ती॒नाम् ॥ म॒रुतः॑ । शृ॒णु॒त । ह॒वम् ॥ श्रि॒य॒से । क॒म् । भा॒नु॒भि॒रिति॑
भा॒नु—भिः । स॒मि॒ति । मि॒मि॒रि॒षिरे॑ । ते । र॒श्मि॒भि॒रिति॑ र॒श्मि—भिः । ते । ऋ॒क्॒भि॒रित्यृ॒क्—भिः ।
सु॒खा॒द॒य इति॑ सु—खा॒द॒यः ॥ ते । वा॒शी॒म॒न्त इति॑ वा॒शि—म॒न्तः । इ॒ष्मि॒णः । अ॒भी॒र॒वः । वि॒द्रे ।
प्रि॒य॒स्य । मा॒रु॒त॒स्य । धा॒म॒नः ॥ अ॒वे॒ति । ते । हे॒डः । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त—त॒मम् ॥ क॒या ।
नः । चि॒त्रः । ए॒ति । भु॒व॒त् । ऊ॒ती । स॒दा॒वृ॒ध इति॑ स॒दा—वृ॒धः । स॒खा ॥ क॒या । श॒चि॒ष्ठ॒या ।
वृ॒ता ॥ [४७] ॥ कः । अ॒द्य । यु॒ङ्क्ते॑ । धु॒रि । गाः । ऋ॒त॒स्य । शि॒मी॒व॒तः । भा॒मि॒नः । दु॒र॒ह॒णा—
यू॒नि॒ति दुः—ह॒णा॒यू॒न् ॥ आ॒स॒न्नि॒षू॒नि॒त्या॒स॒न्न—इ॒षू॒न् । ह॒थ॒स्व॒स इति॑ ह॒थ॒सु—अ॒सः । म॒यो॒भू॒नि॒ति
म॒यः—भू॒न् । यः । ए॒षाम् । भृ॒त्याम् । ऋ॒ण॒ध॒त् । सः । जी॒वा॒त् ॥ अ॒ग्ने । न॒य । ए॒ति । दे॒वाना॑म् ।
श॒म् । नः । भ॒व॒न्तु । वा॒जे॒वा॒ज इति॑ वा॒जे—वा॒जे ॥ अ॒प्सि॒स्वि॒त्य॒प—सु । अ॒ग्ने । स॒धिः । त॒व । सः ।
ओ॒ष॒धीः । अ॒न्वि॒ति । रू॒द्ध॒से ॥ ग॒र्भे । स॒न्न । जा॒य॒से । पु॒नः ॥ वृ॒षा । सो॒म । द्यु॒मा॒नि॒ति द्यु—
मा॒न् । अ॒सि । वृ॒षा । दे॒व । वृ॒ष॒व॒त इति॑ वृ॒ष—व॒तः ॥ वृ॒षा । ध॒र्मा॒णि । द॒धि॒षे ॥ इ॒मम् । मे । व॒रु॒ण ।
तत् । त्वा । या॒मि । त्वम् । नः । अ॒ग्ने । सः । त्वम् । नः । अ॒ग्ने ॥ [४८] ॥

(हि वृता म एकादश च)

॥ ११ ॥

★

॥ हरिः ॐ ॥

चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
११	४८

ॐ